

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. hod.
Expedice se nachází na ostrově Kampa 508—III.

Předplatní podmínky:

Pro Prahu: čtvrtletně 90 kr., půlletně 1 zl. 80 kr., celoročně 3 l. 60 kr.

(Předplacení pro Prahu přijímá též Národní knihkupectví **Em. Petříka**.)

DALIBOR.

S poštou v říši rakouské: čtvrtletně 1 zl., půlletně 2 zl., celoročně 4 zl.

V státech německých: čtvrtletně 25 stř. gr., půlletně 1 tol. 20 stř. gr., celoročně 3 tol. 10 stř. gr.

Pro Rusko: čtvrtletně 1 rubl, půlletně 2 rubly, celoročně 4 rubly.

Časopis pro hudbu a umění vůbec.

Umění a národnost.

Otázka o poměru mezi uměním a národností zajisté jest pro nás jedna z nejzajímavějších i nejdůležitějších, a protož diviti se nesmíme, když se na ni odpovídá nejrůznějším způsobem. Patrně však již na první pohled, že otázka ta ne náleží toliko v obor *esthetiky*, nýbrž zároveň i *historie umění* a kultury vůbec se týká, tak, že chceme-li docíliti jakéhosi jasného rozhledu u věci té — *obě* tyto její stránky stále na zřeteli míti a přísně od sebe dělití musíme.

A v skutku povstala opominutím této nutné podmínky hlavně *dvě* mylná, protože jednostranná, ano výstřední mínění. Jedno z nich hledí na náš problem výhradně se stanoviska *esthetického*, tudíž *spekulativně theoretického* a pokládá umění rovněž tak, jako vědu za věc docela *kosmopolitickou*, odvolávajíc se na všeobecnou platnost a naprostou nezištnost *esthetického* výroku. *Druhý* pak opačný náhled stojí právě tak jednostranně na stanovisku *umělecko-historickém*, tudíž *empiricko-praktickém*, poukazuje na svědectví dějin umění, na skutečné poměry a potřeby zvláště naší doby a žádá, aby veškeré umění duchu národnímu a časovému se podřídilo, zkrátka *národním* a *tendenčním* se stalo. —

Abychom zde nabyli jakéhosi pevného stanoviště, musíme si především položití a zodpovídati tyto dvě otázky: *může-li* umění býti národním? a *má-li* jím též býti?

Pohledněmež k tomu cíli na první oněch obou náhledů: *paralelismus* mezi *uměním* a *vědou* není tak velký, jakým se na první pohled při povrchním pozorování snad zdá, ba právě vzhledem k národnosti se oboje *velice liší*. —

Bádání vědecké totiž v jistém oboru jen k *jedinému* může vésti cíli, pakli má býti správné; neboť kdyby na př. dva učenci o *theorii světla* nebo o *prvcích lučebních* pronesli různá, ano snad i odporná mínění, zajisté soudili bychom vším právem, že jen na nejvyš jedno z těchto mínění může býti pravým, druhé pak že nutně jest chybné a tím i ve vědě naprosto neoprávněné. K onomu jedině možnému a všeobecně platnému výsledku vědeckého snažení může dospěti každý učenec kterékoliv národnosti a doby, ano, očekáváme s jakousi jistotou, že k němu též dospěje, pakli jen správné jest stanovisko, z něhož vychází, a celé počínání si jeho. Můžeme tedy ovšem říci, že jest *věda* úplně *kosmopolitickou*.

Ne tak ale v *umění*, zde nalezneme právě opačný poměr. Když pohlédneme na p. na množství *mistrovských obrazů madonny* — třeba jen na *arcidíla Rafaelova* — zdaž by někdo z nás řekl: „Proto, že jedna z nich, — k. p. *Sixtin-*

ská — jest krásná, musí tedy všechny ostatní nutně býti šeredné a v uměleckém ohledu naprosto neoprávněné?“ — Patrně tedy, že výsledek uměleckého tvoření, krásný tvar, může býti i tenkrát, když z *téže myšlenky* vychází, velmi rozmanitý, ano tisícový a přece vždy krásný a tím i v umění oprávněný.

Tak byl kruh předmětů pro řecké umělce původně velmi úzký, rozšiřoval se jen zponenáhla a to nejvíce teprve v pozdějších dobách, kde již již řecký *genius* úpadku svému se blížil. Proto bylo tedy docela přirozené, že nejen týž předmět si obralo více *básníkův*, *sochařův*, *malířův*, aniž by na tom se byli pozastavovali, „že to již není nové,“ — ano i tentýž umělec prováděl *jednu* úlohu mnohdykrát a velmi rozmanitě, jako k. př. *Phidias*, *Skopas*, *Praxiteles*, *Lysipp* mezi sochaři. V *renaissanci* vidíme něco podobného: jednak na *bezčíslné madonny* *vlašských mistrův*, jinak na *přčetné pověstné krčmy* *Nizozemčanův* zajisté si každý ihned vzpomené. Též *dějiny opery* předešlého století poskytují nám hojných příkladův, že totéž *libreto* skládáno nejen od rozličných *hudebníkův*, ale i od téhož *vícekrát* (jako většina *Metastasio* vých textů od *Hasse*).

Tak vidíme, že platí-li o vědě přísloví: „všechny cesty vedou do Říma,“ tím samým právem o umění říci můžeme: „si duo faciunt idem, non est idem;“ směr *vědeckého* bádání jest jaksi *centripetalní*, *konvergentní*; *uměleckého* tvoření ale *centrifugalní*, *divergentní*; nebo jinými slovy: *pravda* jest *jediná*, *krása* ale *nesčíslná*.

Zdali pak volí umělec právě tu neb onu formu pro dílo své, toť závisí na celé jeho individualitě a na jiných příčinách velmi rozmanitých, nejvíce *psychologických*, někdy i docela *zevnějších* a *nahodilých*. Jak často volí umělec mezi četnými *skizzami* téhož předmětu, jenž jsou snad všechny stejně krásné!

Podobně i přítel umění netoliko mezi rozličnými obory uměleckými, ale i mezi *stejně krásnými* tvary téhož oboru tomu neb onomu dává přednost, *aniž by však ostatním krásy jejich upírati chtěl*. Tak miluje na p. někdo *drama* více, než *epos*, a *tragedii* zase více než *komedii*, dále klade v *dramatu* samém ten hlavní váhu na *děj*, onen na *charaktery*, třetí na *situace*, čtvrtý zase na *dialog* a *dikci* atd., a každý z nich dává takovému *dramatu* přednost, které vyniká právě tou kterou oblíbenou mu stránkou, jen když ostatně žádný *pazvuk harmonii celku* neruší. Tak stává se, že toho okouzlují *Shakespeare*, *Byron*, *Michelangelo*, *Beethoven*; onoho zase *Sofokles*, *Homer*, *Rafael*, *Haydn* a p. —

Zkrátka: každý jednotlivce, — a tudíž i každý větší i menší kruh mezi obecnstvem — má *vedle* svého estetického vkusu i *soukromou, subjektivní jakousi zálibu**) na těch neb oněch formách uměleckých. (Pokrač.)

Působí-li zpívání na zdraví.

Zpívání má na zdraví rovněž takový vliv, jako mluvení; toliko o způsobu jeho vplyvu různí se náhledy a bezpochyby se nebudou nikdy shodovat. Především tedy je nutno, abychom pozorovali, jak se při zpívání dýchá a co se děje s dýchacími ústroji a ústroji hlasu. Každý snadno zpozoruje, že dýchání při zpěvu podléhá jistým odlišnostem (modifikacím), jež se při obyčejném mluvení neobjevují.

Dýchání a vydechování podléhá takoruka uměleckým pravidlům, jichž není třeba zachovávat při mluvení neb hlasitém čtení. Tempo, platnost čili hodnota noty, výraz, jež máme klásti při zpívání na notu, akcentuací, závady intonace, jež spočívají v individualní povaze ústroje hlasového a které nastávající pěvec musí hledět překonat, jakož i přiměřitelnost skladby pro hlas jsou pravidkem, jimiž se řídí dýchání a vydechování při zpívání.

Dýchání má se z větší části díti rychle a jaksí pokradmo; vydechování však zvolna a co možná s největším zdržováním částky vssátého dechu, a má se to tak dít, aby se to nepozorovalo.

Ulehčení, jež poskytují předčítajícímu interpunkce při vydechování, nemá zpěvák. Perioda hudební má sice také své přerývky, odstavce a interpunkce, které pomlčkami aneb notami jsou naznačeny a v nichž se též dle pravidel zpěvu může dýchat, jako při foukání na dechový nástroj; avšak tyto přerývky, odstavce a interpunkce různí se od oněch přednášené periody tím, že mají určitou délku a krátkost časoměry, jež se nesmí překročit, což se při řeči neděje.

*) Tuto ovšem objektivná *kritika* úplně zapřítí musí, aby se na všeobecné stanovisko povznést mohla, kdežto zase právě na této subjektivně psychologické stránce se zakládají všechny rozdíly slohův a škol uměleckých, a tudíž i celé bádání historie umění.

Český Paganini minulého století.

Jedno z nejpřednějších míst mezi virtuosy na housle, kteří slyuli v minulém století, zaujímal bez odporu *Jakub Scheller* ze Všetat, jenž by zajisté byl překonal všechny své soupeře, kdyby nebyl v posledních letech svého života morálně i fysicky klesl. Podavše v jednom z předešlých ročníků *Dalibora* životopis slavného toho virtuosa, podáme zde úvahu o jeho hře, kterou redaktor Fr. Rochlitz v časopise „Allg. mus. Ztg. 1800“ uveřejnil.

„Vy jste zajisté četli v novinách Lipských a jiných — mé jméno je velmi známo — jsem *Jakub Scheller*. — Jest velmi mnoho *Schellerů* ve světě; ale jen jediný *Jakub Scheller*. — Neumím nic jiného, než trochu uši polechtat. — Vy uslyšíte, zdali jste cosi takového kdy slyšeli.“

Tímto způsobem oznamuje se obecnstvu muž, jenž nyní dolním Saskem cestuje a koncertuje. Taková návěští nejsou ovšem k tomu, aby napínala očekávání lidí rozumných. Člověk užasne, když za našich dnů mluví v takovém tónu

Mluvící může si vše dle své pohodlnosti a vůle uspořádat; zpěvák nikdy. Plíce zpívajícího musí si tedy zovolna osvojit při cvičení jisté obyčeje, jichž se u řečníka nepožaduje; plíce musí se podrobit roztahování a stahování, které jest velmi obtížné.

Ústroje hlasu unavují se více neb méně při zpívání. Jejich roztahování a stahování, jejich záchvěvy, jejich klid podléhají jako dýchání jistým pravidlům, jež jsou hudebními známkami, výškou neb hloubkou tónu neb hodnotou noty vyjádřeny.

Jedná se nyní o to, jaký vliv má zpívání na zdraví, kdy škodí a kdy nic.

Otázky ty se nejlépe rozřeší, zkusíme-li hlas toho, jenž zpívá, aneb hodlá se učit zpívati.

Při zkoušení hlasu objeví se výška, hloubka, síla neb slabost hlasu, jeho čistota neb nejasnost, krátkost dechu; jedním slovem: vše, co nutno vědět. Ba často není ani třeba zkoušet hlas a dá se už na domnělý vliv jeho na zdraví souditi. Juž ze stavby těla dá se mnoho uhádnout. Dlouhý krk, úzká prsa, hlas, jenž už při mluvení není jasný, krátký a rychlý dech při mluvení a čtení, ochraptění při delším mluvení neb čtení není dobrou známkou, že by hlas při zpívání byl vytrvalý; avšak cvičí-li se takový hlas přec, dospěje často dosti daleko, aniž by hned škodně na zdraví působil; avšak později dostaví se choroba přec.

Nechť si je tedy hlas úzkoprsého sebe čistší a příjemnější, nevytrvá přece pro delší čas při cvičení, aniž při tom zdraví zpívajícího utrpělo a konečně jakýs druh souchotin se nevyvinul. Při takových jest ještě zřetel bráti k rozčilení a vřelosti citu, který, má-li zpěv na cit jiných působiti, se nevyhnutelně vyvinouti musí; zbuzený a rozčilený cit zbudí a rozčílí též celou soustavu srdeční, která při slabých a útlých plících lehkou chrlení krve působí.

Takový člověk může jedině zpívat skladby jednoduché, jež se podobají obyčejně nápěvům národním, než umělé skladby; neboť nikdy nehodí se pro takový hlas skladby, jež vyžadují velkého namáhání, na př. jako finale sboru, bravurní arie a melodie, které se musí vydržovat.

virtuos, jenž nás živě upomíná na jednoho Boha a jednoho Vestrise.

Avšak při všem tom stojí to věru za to, viděti a slyseti tohoto originálního umělce, jenž vezma ledajaké housle si usedne na sesli a takové krásné tóny vyluzuje, jaké nejlepší virtuos na housle jen sto jest vyvésti. V jeho přednesu spočívá vzácná lehkost a jasnost. Jeho tón jest čistý, něžný a jasný, jeho výraz odpovídá úplně pohybům, posuňkům a tvářnostem, jimiž ho znázorňuje i nedůvtipným posluchačům, kteří se z počátku smíchu udržeti nemohou; avšak brzy užasnou nad velkou rozmanitostí nuancí v stínování, které vyvádí. Jeho staccato spojuje s neuvěřitelnou snadností utěšenou veselost a jeho flageolet jest nejjemnějším a nejněžnějším výtvozem smyčce.

A přec nedal se tento bez odporu obratný houslista v žádném vlastním koncertě slyseti, ačkoliv posluchači dychtili, aby uslyšeli jeho přednes v adagiu. Jeho největší síla záleží ve variacích, při nichž se buď slabě na housle doprovázeti dává, aneb dokonce nedává. Všechny tóny, které se jen z houslí vyvoditi dají, všechny vyluzuje ve hře své.

Nemá-li osoba, jejížto hlas chceme zkoušet, ani krk příliš dlouhý, příliš krátký neb úzký; má-li dosti široká a klenutá prsa, nemá-li příliš malá ústa a dýchá-li volně a bez namáhání a ne příliš čerstvě: tu můžeme už dle zevnějšku toho bez zkoušení hlasu soudit, že má značnou spůsobilost k vycvičení v umělém zpěvu. Obyčejně spočívají v takové tělesné soustavě ústroje zpěvní silné a vytrvalé pro cvičení v uměleckém zpěvu, které jsou schopné k značnému roztažování, aby hluboké tóny snadně a plně zazpívaly a které zároveň se snadno zouží k dosažení vysokých tónů škály.

U takových lidí bývá hlas zehlavní s prsním v náležitém poměru. Jelikož zpěváci takoví snadno intonují, mohou dlouho a mnoho zpívat, aniž by je to namáhalo aneb zdraví jejich při tom utrpělo.

Tato spůsobilost k zpívání, která je s obyčejným zdravím spojena, neobsahuje však přec výsadu na poklesky proti zdravovědě, jimiž hlas újmy utrpěti může.

Z toho, co jsme pravili, vysvítá jasně, při jakých okolnostech není zpívání našemu zdraví na ujmu jakož i pod jakými okolnostmi může při špatném cvičení hlasu zdraví újmu utrpěti. Dále slušno podotknouti, že může zpívání při jistých podmínkách zdraví býti ku prospěchu.

Staří Řekové byli as přesvědčeni o užitečnosti umělého cvičení ve zpěvu; neboť cvičení to tvořilo u nich podstatnou část veřejného vyučování a liberalního vychování.

Pokud zažívací ústroje, jež sousedí s ústroji dychacími, zpíváním v zdárnou činnost uvedeny jsou, jest zpívání při hostinách obyčej, jehož bychom měli z minulosti opět vyvolati. Staří Řekové neměli jako Římané dosti na tom, že okrášlovali své symposie nasloucháním zpěvu a hudby; nýbrž oni sami pěli své skolie a ódy a jiné básně lyrického druhu při hostinách buď jednotlivě neb ve sboru.

Při zpívání dlužno míti na zřeteli následující pravidla. Není radno zpívat nesnadná cvičení příliš dlouho a bez přestávek, a pozorujeme-li, že hlas a ústroje jeho ochabují, dlužno těžší skladby se snadnějšími střídati. Pokračujeme-li neustále v cvičeních, dosáhneme obyčejně toho, že se nesnadnost něco podá; avšak nejde to tak rychle, jak se mnohý

O jeho posluchačích může se směle říci, že jsou celí sluchem; neboť on nedopouští svým uměním ani hlasitého dýchání, udržuje posluchače v ustavičné obavě, že by zameškali některých jemností jeho hry. Na sto marných pokusů činil jeden z přítomných, aby se tiše po špičkách přikradl až k sousedním dveřím pobočného pokoje; ale bylo to na prsto nemožné. Tak se každý štítíl vytrhnouti nejslabším šramotem umělce a jeho posluchače.

Virtuos překvapil na nejpríjemnější způsob své nedosytně pozorné posluchače sladkými melodiemi, povoliv žíním u smyčce. Mnohý z nich slyšel už něco podobného; ale nikdo z nich tu rozmanitost harmonických modulací, která se nezdá býti pravdě podobna v tak úzce obmezené prostoře; žádný z nich neviděl to jemné se dotknutí strun, které bylo tak báječné, že při nejživější pozornosti celá místa se spíše tušiti než slyšeti mohla.

Škoda, nastokrát škoda, že obdivovaný virtuos zpržňuje svou hru tak četnými trivialními umělůstkami, nápodobňuje na housle hašteření se rybářek, hraje svévolně falešně a vy-

domnívá. Při studování nesnadné skladby nesmí se příliš mnoho najednou vzít, nýbrž dlužno pomalu pokračovati. Mnoho zpívání a mnoho mluvení za sebou a po sobě není plícím a ústrojům hlasu prospěšně. Následkem toho obyčejně ochraptíme.

Slovo o varhanách a hře na varhany.

I.

S mnohých stran ozývají se hlasy, které si stěžují na nedostatečné varhany, jakož i na nesprávnou hru tak mnohých varhaníků na venkově. Stížnosti ty jsou na mnoze v skutku odůvodněny a máme za to, že posloužíme dobré věci, vyložíme-li je u veřejnost a podáme-li prostředky, jakými se dají všechny nedůstatky v obojím ohledu odstraniti. Promluvíme tedy nejprv a) o varhanách samých a b) o hře na varhany.

Nejhlavnějším a nejpřednějším nástrojem hudebním jsou v chrámu, jak známo, varhany, dle nichžto zbožný lid zpívá a velebí Tvůrce nejvyššího. V naší vlasti dělo a děje se to až dosud s největší zálibou; lid náš zpívá velmi rád, neboť zpěv je mu takřka vrozený. A věru čím bychom mohli více pohnouti i sebe většího zatvrzelce, než velebný, vznešený, od veškerého lidu zpívaný chorál. Avšak má-li zpěv svého účinku dosíci, musí být podporován dobrými varhanami a přiměřeným dobrým průvodem. Pod slovy „dobré varhany“ nedomnívej se nikdo, že narážím na jejich rozsáhlost a sílu; nikoliv. I sebe menší varhany tří- a čtyřrejstříkové mohou býti dobré a k doprovázení zpěvu spůsobilé. Ale jaké nacházíme varhany v některých městečkách a vesnicích? Zde nalezneme mnohdy u osmirejstříkových varhan nanejvýš dva osmistopové, které jsouce staré dřevěné, od červů rozežrané, žádné síly nemají, ba ani se neozvou, principál dvou- nanejvýš čtyřstopový, pak oktávu dvoustopovou, a ostatní jedno neb půlstopové, břískavé, pronikavé, horší než vrbové a jiné podobné pišťalky. A takový bídný, kvikavý, pronikavý nástroj, jehožto zvuky dosti málo vytríbený sluch snést nemůže, má sloužiti k podporování, povznešení zpěvu a oslavě

vádí úpěnlivé trilky, při čemž se posluchači zdá, že slyší jak se staré čelistě viklají. Častokrát nechal tabatěrku na desce houslí bzučeti a skákati, aby osvědčil svou zručnost, že dolů nespadne. Jeho hřmotné zadupnutí při nejslabším šramotu; jeho naivní prosba k pánům, aby si přec usedli, a k osobám ve vedlejších pokoji, aby se přec postavili před orchestr; jeho neobyčejné posuňky při hře, které na sobě měly zdánlivou známku affektace — to vše přispívalo k zesílení efektu, jež jeho hra zbuditi musela; avšak přišlo též na jevo, že nemá vytríbených mravů a že nejsou stejnoměrně vzdělány jeho duševní síly, jimiž ho zajisté příroda skvěle obdařila.

Laub a cikán Bunko.

Ferdinand Laub odebral se na začátku měsíce prosince 1868 do Peště, hodlaje tam koncertovati. Našemu rodáku zachtělo se pravou cikánskou hudbu slyšeti. „Dobře tedy“ pravil jistý úředník, s nímž se Laub byl seznámil, „půjdem

Boží? Dle něho mají lidé své hlasy přispůsobit? Jak by as v čistotě hlasu a jemnosti sluchu prospíval nastávající zpěvák, kdyby jej učitel učil při rozladěném pianu neb bídných skřipkách aneb nějakém pronikavém klarinetu? A přec jsou tyto jmenované nástroje v stínu takových varhan zářící hvězdy.

Při takovýchto okolnostech nedá se upříti, že je nevyhnutelně zapotřebí, aby se takové stroje odstranily a dobrými, i sebe menšími nahradily. Než však přikročím k některým dispozicím varhan a než podám rozpočet, mnoho-li by as stály malé neb větší, avšak dobré varhany s líbeznými a lidskému hlasu přiměřenými zvuky, upozorním obce neb patronáty kostelů na to, že dovede svědomitý varhanář upotřebit staré i sebe špatnější varhany. Varhanář buď odkoupí takové varhany aneb je zvětší dle potřeby některými rejstříky 8—16 stopovými; slovem může materiálu takých varhan užít.

Chudým obcím, které jsouce buď samy patrony aneb nevšímavostí a netečností jiného patrona lepších a větších varhan se dodělati nemohou, radíme, aby zřídily ve svých kostelíčkách neb kaplích následující varhánky:

Manual bez pedálu.

1. principál čtyřstopový, cínový,
2. bourdon osmistopový z dřeva, krytý,
3. flauta osmistopová z dřeva, otevřená.

Tyto tři hlasy obsahující dohromady 162 pištál, jsou zpěvné a činí příjemný dojem, ovšem účinek slabý, ale k vedení zpěvu a podporování zpěváka a ředitele kůru dostatečný. Takové varhany stojí 280—300 zl. r. čís. Opakujem však výslovně, že navrhujeme tak malý stroj pro nejmenší kostely neb kaple a to jen tenkrát, když není prostředků, zříditi si varhany větší. (Pokračování.)

Úvahy.

Hlahol, sbírka čtvero zpěvů redakcí K. Bendla, nákladem Vítka a Starého v Praze.

Čís. 16.: 1. *Válečná*, 2. *Pijácká*, věnované od skladatele pěveckému družstvu „Kolo“ v Záhřebě. V měsíci květnu 1867 převzala na se činná firma „Vitek a Starý“ chvalitebný úkol, vydávati pro zpěvácké spolky sbory a čtvero zpěvy od našich

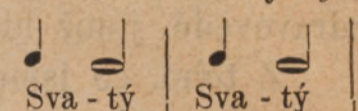
do kavárny „U Zrinyiho“, tam hraje naše nejznamenitější cikánská banda vedením Bunka. Jest mým příbuzným a něco nám zahraje.“ I šli tedy do kavárny „U Zrinyiho“, kavárny to, z níž se r. 1861 na vojáky střílelo a kde zuřil tehdejší strašný boj. Zde hrál Bunko.

„Zde milý strýče“ pravil k němu úředník, „zde tento pán jest nejznamenitější houslista na světě. On tě chce slyšet, hrej cikánskou hudbu; ale pravou.“

„Ano, ano urozený pane strýče“ odvětil Bunko, polibiv ruku úředníkovi.

Na to chopil se houslí a hrál. Jeho černé oči plápolaly, jeho hnědý obličej zářil. Z houslí řinulo se moře tónů, brzy melancholických, brzy srdcelomných, a brzy opět výskavých, jásavých, brzy jemných, jako šumění vánku, brzy divokých jako litá bouře. Housle jeho tu plakaly, tu se usmívaly, zpívaly a mluvily, jak by to nebyl ani žádný tenor ani herec dovedl. Dvě plné hodiny hrál Bunko bez přestávky; avšak žádných motivů operních, operetních neb valčíkových; nýbrž jen cikánskou hudbu, jejížto jádrem byla starodávná, nyní sotva znatelná melodie Rakoczyho.

skladatelů a dospěla ve své sbírce již k číslu 16, které obsahuje sbory: *Válečná* a *Pijácká*. — Sbor „*Válečná*“ je co do hudební jakosti zdařilý, melodie jeho plyná a nenucená, harmonie průzračná a symetrická, rytmika přirozená a srozumitelná; vlastnosti to, jakých jsme od vokálních skladeb komponisty „Leily“ beztoho očekávali, a zbytečné by tedy bylo, o nich slov šířiti. V čem ale se skladatelem nesouhlasíme, jest pojmutí slov básnickových a jich přirozené spojení a splynutí s hudbou. Až ku slovům: „*Pro milou domovinu sestavme se v šik*“ vyhověl skladatel oběma požadavkům; na slova ale „*Po svatém právu pro naši slávu svou tasme zbroj, a mužně bratři a odhodlaně ve svatý boj*“ přešel ze čtyřčtvrtečního mohutnějšího do tříčtvrtečního lehčího taktu, upadl do tak hravého rytmu, že sobě na tato rázná a odhodlaná slova takou těkavou hudbu nijak mysliti nelze. Uváží-li se ale, že k této rytmické hravosti se připojí ještě rozmazlená melodičnost ve valčíkové formě, jak to v Bendlově „*Válečné*“ nacházíme, dlužno se vyznati, že hudba její, ačkoliv sice uchu lahodí, přec jen svému úkolu nedostojí, protože ani blíže neurčuje významu slova, ani nezvyšuje,

nýbrž jej ještě ruší. Též i s deklamací: Sva - tý | Sva - tý |

se neshodujeme; přiči se příliš českému uchu a to ještě tím více, čím vícekrát se po sobě opakuje. Zde by byl právě opak na svém místě. Zde se měla tedy thesis půlnotou prodloužit, protože se raději liběznější vokál *a*, než pištivý *y* v hudbě prodlužuje. Takých a podobných nedopatření se arcit jen po zřídku ve „*Válečné*“ nalezá, avšak proto pro vše nemůžeme opominouti, abychom neupozornili na ně skladatele českého. —

II. *Pijácká*. Čeho skladatel při „*Válečné*“ opomenul, to v „*Pijácké*“ ve veliké míře vynahradil; neboť skladba tato jest tak zdařilá, že v ní všem požadavkům vyhověno. Zvláště ale co do pojmutí slov mluvil skladatel básniku jako z duše; neboť na slova básnikova: „*Pije naše černá země, pije rostlin pestré plémě, slunce pije vodu z moře, měsíc pije vodu zoře*“ vypravuje Bendl též hudbou velmi trefně a zponenáhla rychleji, až přijde k slovům: „*Měl by tedy člověk jen slasti té být pozbaven?*“, kteroužto otázku hudbou tak důmyslně naznačil, jak jsme sobě ani lépe přáteli nemohli. Napotom pje básník: *Vesele bratři chopme se pěnícího poháru* atd. Skladatel zde na slovo *vesele* velmi jasně roztržité první čtvrt na triolu, rozloží ze zdola nahoru durtrojzvuk; dá tím též melodii pohyblivější a lehčí vzlet; napíná rozmanitostí rytmickou a melodickou pořád víc a více posluchače, až konečně u bezvýznamného slova: *tralala* se úplně poddá hudebnímu humoru, který několik taktův dílem kontrasty,

Laub stál tu nepohnutě jako socha; toliko okem sledoval smyčec, jako kdyby chtěl vypátrat tajemství cikánské hudby.

Ukončiv setřel si Bunko rukávem u košile pot s čela a odhodiv vrané své vlasy s obličej, políbil opět ruku svému panu strýci. Neosměluje se tázati, jak se líbil.

Laub vytáhnuv svou tobolku, dává mu desítku.

Jaksi uražen, odmítnul Bunko peníze, řka: že je šťasten, jen když se líbil.

„Smím-li ale o milost prositi“ praví k Laubovi, „prosím o jednu vstupenku do Vašeho koncertu.“

Jak se samo rozumí, dal mu ji Laub ochotně.

To učinil cikán, jenž chodě s čepicí v ruce sbíráti, za desítník deset poklon udělá. Ano Bunko byl druhdy velmi hledaný pán! Jsa nejlepší cikánský hudebník v Uhrách dostával často za jeden večer od maďarského šlechtice plnou čepici velkých bankovek, pět set i tisíc zlatých! Kam se poděly, to nevím; snad musí příbuzné a přátele vydržovat? Na svá stará kolena koncertuje se svými syny nedbale a klopotně. Toliko Laub rozdmýchal starý doutnající oheň v žilách jeho.

jako jsou *ff* a *pp*, a dílem rytmickou hrou provádí a pak velmi efektně končí. Píjáčká jest nejen co do pojmutí slov, ale i co do formy, harmonie a melodie velmi zdařilý a dobře promyšlený sbor, a protož jí přejeme velkého rozšíření a odporučujeme ji našim pěveckým spolkům. x.

Dvě graduale a offertorium pro 4 mužské hlasy složil a P. Janu Konopku, kons. radovi, věnoval Em. Čapek. Nákladem J. Šchindlera, obchodníka v musikáliích v Praze.

Literatura církevní hudby, která za dob Führerových utěšeně rozkvítala, nacházejíc ve Václ. Horáku, Zik. Kolečovském, Jos. Krejčím, Alb. Maškovi a jiných činné pěstovatele, počíná za našich dob značně ochabovati. V středu našem žije ovšem mnoho skladatelů zdatných, kteří zdařilé církevní skladby píší, jako jsou Förster, Proška, Průcha, Skuherský, Vinař atd.; avšak komponisté ti, nenašedše podnikavých nakladatelů, ukládají své útvary, které jen ve svých chrámech provozují, do pulpitu, aby tam klidný spánek dřímaly. Nakladatelové pozbyli v posledních časech veškeré chutě k nakládání, stěžující si na vlažné účastenství hudebního obecenstva, a věru slouží to p. Janu Schindlerovi k nemalé zásluze, že se odhodlal 2 graduale a 1 offertorium pro 4 mužské hlasy od Em. Čapka vzít do svého nákladu. Prohlednuvše skladby ty, shledali jsme, že tu máme co dělat s mladým, nadaným skladatelem, jenž se všemožně snažil, vytvořiti skladby své v ryzém církevním slohu, což se mu také podařilo. Slova shodují se co možná s hudbou; avšak co do správného vedení hlasu, dá se mnoho podstatného namítati. Vedení hlasu musí být vždy určité, správné, zpěvné a snadné, skladatel musí se všech nesnadných intervallů, jako jsou na př. zmenšená kvarta atd., vystríci. Ale nejen takovým nezpěvným, ale i větším skokům, na př. kvintovým a sextovým, musí se skladatel vyhnouti, chce-li dosáti plynutí vedení hlasu a dobrého účinku. V II. graduali při závěrečné mohou býti hlasy jinak rozvedeny, pokračuje-li II. tenor s *d* na *c*, I. bass s *f* na *a*; II. bass se může pak tonikou *F* zdvojit, čímž by závěrka se objevila jasněji a silněji pak v této formě:

Ostatně se mohlo *hes* v I. basse velmi snadno připravit a pak pravidelně na *a* rozvést. V offertorium jest chyba tisková v partitūře 8. takt II. tenor celá nota *g* místo *e*. V taktu 2. a 3. kráčí II. tenor s *c* na *gis* dolů; tomuto nezpěvnému a těžkému intervallu je možná se vystríci, udělají-li se z celé noty *gis* 2 půlové, na př. *h* a *gis*, co by zpěváku velmi usnadnilo. V tom-též taktu kráčí II. bass na čistou kvintu. Ačkoliv jest kvinta dosti zpěvný intervall, proto přece zde může zpěváka poněkud v nesnáze přivést, poněvadž se objevuje figura bassová progresivně, kdežto poprvé bass s předešlých dvou osmin na sekundu, podruhé však zase s dvou osmin na kvintu skočí, čímž se kvinta nesnadnou činí. Zde by velmi dobře sloužilo, kdyby se totiž z celé noty *e* dvě půlové staly, na př. *gis* — *e*; pak by se vyskytly 2 sextové akkordy, které by se neminuly v trojhlasu, zvláště dolů stoupající, s dobrým výsledkem.

Podotkneme-li konečně, že skladby ty jsou dobré a snadné, a že jich s příznivým úspěchem užití mohou zpěváčtí spolkové a ředitelové kůru, doufáme, že jsme tím zaplašili všechny rozmíšky,

kteří jsme uvedli malým tím rozborem proti těm kterým skladbám a přejeme si, abychom se brzy s p. Čapkem na poli církevní hudby shledali. Vydání je pěkné — zásluha to p. J. Schindlera. Cena 80 kr. r. č. y.

Dopisy.

Z Milána. (Nové opery. — Koncerty. — Juriewicz. — Sestry Marchisio. — Slč. Ricci a sl. Teresa Stolzova. — Dr. Fr. Liszt.)

Na poli operní literatury panuje zde čilý ruch; skladatelové komponují o závod nové opery, z nichž mnohé jsou dosti zdařilé. To platí jmenovitě o nové opeře „Alda“, již složil Lionello Ventura, a která se poprvé dávala v divadle v Bologně. Úspěch její byl příznivý, ano byl to pěkný úspěch, za nějž nemá co děkovati svým přátelům, žurnálům neb nějaké politické straně. Opera vyniká pěknými myšlenkami a dobrou instrumentací; korunou její však je finale třetího aktu, jenž svědčí o velkém nadání mladého skladatele. Libretto, jsouc zbudováno více na základě báchorky než historie, vyhovuje všem požadavkům. — Na tomtéž divadle bude se v příštím karnevalu provozovati nová opera „Mario“ od hraběte Sampieriho. — Tyto dni přibyl sem Filippo Marchetti, od něhož v příštím karnevalu uslyšíme novou operu „Ruy Blas“. Podnikatel (Impresario) Janovského divadla „Doria“ Lavagnino engažoval pro příští karneval mladého římského maestra Decia Montiho, aby uvedl v scénu novou svou operu „Graziella“, o níž se všude pochvalně mluví. Maestro Chessi složil též novou operu „La contessa di Medina“ (hraběnka Medinská), která se bude provozovati v příštím karnevalu v Sassari. A což mám pak říci o operách, o nichž se teprv pracuje. Tu se proslýchá, že Luigi Golfieri skládá novou operu; a onde se tvrdí, že výtečný maestro Lauro Rossi píše na zakázku Turinských hudebních nakladatelů Guidici a Strada operu „Don Cesare di Bazan“, k níž mu Ghislanzoni text byl napsal. Maestro Nascimbene, skladatel opery „Enrico di Ghisa“ obral si k své nové opeře „Una notte di Firenze“ (Noc Florencká), zdařilý to text od Eugenia Torelli-Violliera. Maestro Capurro z Neapoli pracuje též o nové opeře pod názvem „Rita di Biscaglia“ a konečně zanášejí se též dva mladiství skladatelé G. Bozelli a Vinc. Fornari komponováním nových děl. První dokončil operu „La rapita del lago“ a druhý „La regina di Svezia“ (královna Švédská). Avšak nyní dosti o nových operách! Zmíním se též několika slovy o koncertech. Slavný houslista Sivori, tento znovuzrozený Paganini, koncertoval před nedávnem v Bologně a vzbudil nevýslovné nadšení; ale návštěva nebyla příliš valná; za to však těšil se četnému obecenstvu koncert, jež dával bezruký houslista Heřman Unthan ze Sommerfeldu u Elbingu v Terstském divadle filodramatickém. Inu lidé si nevázejí tak umění, jako podivných zvláštností. V zdejší konservatoriu uspořádal Marzorati, virtuos na housle, koncert. Ačkoliv se zde koncertům valně nevede, byla přec návštěva četná a kdyby byl mohl maestro Marzorati proměnití potlesk, jehož se mu dostalo, v zlatou minci, byl by zajisté nyní Rothsildem. Marzoratiho podporovali výteční profesoři a umělci; avšak proto pro vše byl koncertista hrdinou toho večera. Hrál s podivuhodnou vášní a bravurou nejen klassické, nýbrž i fantasticko-sentimentální skladby, a musel svou fantasií na motivy z opery „Ballo in maschera“ (maškarní ples) opakovat. V koncertě jeho účinkoval mimo jiné též polský skladatel Juriewicz, jenž sem teprv před nedávnem zavítal, a došel velké pochvaly. Ale Juriewicz je také nadaný umělec. Věnovav J. M. Viktoru Emanueli zdařilý pochod svůj, byl od krále jmenován rytířem koruny italské, kdežto Alessandro Guadagni od J. V. prince Humberta za dedikaci své kantáty pro velký orchestr drahocennou spínací jehlu s korunou a šifrou v brillantech obdržel. Mluví-li již o vyznamenání, nesmím mlčením opominouti, že komponista Camillo Caglio obdržel od J. M. císařovny ruské za jejího pobytu v Itálii za dedikaci jedné ze svých komposic brillantový prsten. — A nyní ještě něco, co vás v Praze bude zajímat. Věhlasné sestry pěvkyně Marchisio, které na českém jevišti ně-

kolikrát zpívali při nesmírném nadšení, zpívají nyní na divadle San Carlo v Lisaboně, a zbuzují nevídané furory v Rossiniho opeře „Semiramide“. Podobného úspěchu dochází v Neapoli v divadle San Carlo první tanečnice sl. Ricci, dcera to české umělkyně L. Stolzovy, která se byla provdala za skladatele L. Ricciho. Mladá ta ballerina je miláčkem Neapolského obecnstva. Ona se vznáší, dovádí, otáčí k pomilování, co zatím její teta, slavná zpěvačka Teresa Stolzova, primadonna opery Bolognské, provdati se hodlá za ředitele orchestru Angelo Mariani. Tak alespoň píše florentinský list „L'Arlecchino“. Právě se dočítám, že se Dr. Fr. Liszt už nabažil stavu duchovního. Stana se knězem, kojil se prý nadějí, že bude brzy jmenován kardinálem; vida ale, že se přepočel, rozhodl prý se, že se navrátí k svému prvému zaměstnání, totiž kapelnictví u velkovévody Výmarského. Vederemo! *Trovatore.*

Z Petrohradu. (*Ruská opera*). Ruská opera počíná se v letošní zimní sezoně péčí ředitelstva, které konečně nastupuje na pravou cestu, značně zvelebovatí; ředitelstvo stará se o získání nových oper ruských skladatelů, o ohohacení personálu operního a o skvělejší úpravu; pro nynější sezonu připravuje se k provozování několik nových ruských oper od *Dargomyjského, Šerova, Nápravníka, Kyje, Rimského-Korsakova, a Musorského*. — O opeře *Dargomyjského*: „Kamenyi gost“ vypravují se pravé divy a znalci zasvěcení ozývají se o ni s největším nadšením, lze tudíž očekávat velmi skvělého úspěchu; rovněž lze nadíti se výborné práce od osvědčeného již mistra A. N. *Šerova*, skladatele výtečných zpěvoher „Judita“ a „Rogněda.“ Ostatní z jmenovaných skladatelů vystupují před obecnstvo poprvé; Kyj složil již sice dříve jednu operu „Kavkazskij plěnník“ zvanou, která ale z neznámých příčin nedošla k provozování, mimo to jest, rovněž jako Musorskij a Rimskij-Korsakov znám co nadaný skladatel písní, romancí a jiných salonních skladeb, které vyšly nedávno u Iogonsona. Pro vás bude zvláště zajímavo provozování opery Ed. *Nápravníka*, vašeho v Petrohradě žijícího krajana. (Květy.)

Z Charkova. (Opera italská.) Zdejší opeře daří se dobře. Až dosud slyšeli jsme opery: Ernani — Sonambula — Traviata — Ballo in maschera. Všechny potkaly se s přízní zdejšího obecnstva; neboť provedení bylo výtečné. Z divadelních umělců jsou nejvíce oslavovány sl. *Gabriela Boema* (Roubalova) vaše krajanka, pak sl. Lazzari; tenoristé Franchini a Rhigi-Gurini, bassista Crotti a výtečný kapelník Giov. Vanni.

Z Varšavy. 12. pros. (Koncerty Kleczynského, Moniuszka, Wieniawského. — Polská opera. — Symfonické koncerty. — Konservatorium. — Církevní hudba.)

Mezi koncerty, které se zde v posledním čase odbývaly, zasluhuje koncert Kleczynského chvalné zmínky. Pan Kleczynski je na slovo vzatý pianista, který osvědčuje i nemalý tvůrčí talent. Důkazem toho jest jeho trio do G-moll pro piano, housle a cello, které vyniká pěknými myšlenkami a dobrým zpracováním. Mimo to přednesl Kleczynski skladby od Liszta, Mendelsohna, Chopina a Litolfa. Velmi zajímavý koncert byl koncert ředitele St. Moniuszka, v němž jsme slyšeli ouverturu nové jeho opery „Paria“, jejížto komponováním se právě zanáší. Ostatní čísla byla: arie z Moniuszkovy opery „Hrabina“ a tři lyrické výjevy z Mieckiewiczových „Přeludů.“ Skladba ta jsouc od skladatele důmyslně pojata a velmi duchaplně zosnována a provedena, uchvátila veškeré četné obecnstvo, které své zanícení bouřlivým potleskem dalo na jevo. Nadšení, jež skladba ta zbudila, jeví se i v kritikách zdejších listů. Jistý kritik porovnává útvar Moniuszkův s Beethovenovou devátou symfonií a tvrdí, že Moniuszko svůj ideal jasněji viděl, než Beethoven. — Pianista Josef Wieniawski dával dne 9. t. m. v měšťanské besedě koncert, jež byl už před pěti měsíci oznámil. Těžká nebezpečná nemoc, která jeho životu hrozila, byla příčinou toho opozdění. Že je nyní duševně i tělesně zdrav, osvědčil svým genialním pojmutím, jakož i silou a bravourou, jimiž svou úlohu rozřešil. Wieniawski je bez odporu jeden z nejznačnějších pianistů našeho století a zřídka kdy slyšeli jsme, aby nějaký virtuos Beethovenův C-moll koncert tak okrouhle a neúhonně přednesl, jako Wieniawski, jehož ku koncertu tomu složená kadence úplně odpo-

vidala vážné klassičnosti Beethovenova díla. Mimo to přednesl koncertista Lisztovu fantasií na uherské motivy s průvodem janíčářské hudby. Co se týče polské opery, snaží se nová administrace všemožně, aby obecnstvu předvedla starší vzácná díla; avšak nejlepší úmysly roztrhají se někdy o nedostatek příhodných sil pěveckých pro jednotlivé odbory a partie. Kapella velkého divadla započala řízením p. Münchheimera symfonické koncerty, které lonského roku do života vstoupily; provedla symfonie od Mendelssohna, Beethovena, ouvertury od Meyerbeera, Webra, Rich. Wagnera a Beethovena. — Zdejší ústav hudební čili konservatorium, obdrževši od J. V. císaře roční příspěvek 7600 stříb. rub. započalo opět svou činnost. Ředitelstvo a učitelové jsou titěž, co dříve; avšak z učebního plánu vyškrtuty jsou odbory pro dechové nástroje. Přesná hudba kostelní kloní se jaksi k úpadku, a jak dalece sklesla vážnost tohoto odvětví hudby, vysvitá z následujícího programu, jenž byl nedávno proveden v zdejším biskupském chrámu; dávalo se Kyrie a Agnus od Brzowského, Gloria a Credo od Moniuszka; Sanctus od Nowakowského, Benedictus od Sliwinského a Offertorium od Kontského. S. Z.

Ze Lvova. (Nová opera.) Na zdejším divadle připravuje se Dunieckého operetka „Chochlík“, která se už ve Vídni a v Berlíně pod názvem „Der Teufel ist los“ provozovala. Duniecki zanáší se nyní komponováním velké tříaktové opery, jejížto děj vyňat jest z dějin polských.

Z Drážďan. (Sonata Tartiniho a p. Wasielewskij.)

V sobotu dne 18. pros. odbývala se třetí hudební soiree sl. Marie Wieckovy a pana J. z Wasielewskich. Pan Wasielewskij přednesl ještě tiskem nevydanou sonatu pro housle do G-dur od Tartiniho, kterou šťastně našel a průvodem klavírním opatřil. „Tato sonata“ praví C. Bank, „jest novým svědectvím Tartiniho významu ve hře na housle a v kompozici. Co do vynalezavosti, co do pathosu myšlenek, co do jejich rhytmické vyjádřivosti a co do velkoleposti slohu stály jeho nejbližší stoupenci daleko za ním. Rozhodné poetické rozpoložení, někdy také určitá fantastická představa jví se už v mnohých jeho skladbách a také zde v obou krásných lyricko-elegických adagiích této sonaty. Presto assai má capriciévní, skoro moderní ráz. Nápadný však jest v prvním allegro motiv, jenž skoro úplně souhlasí s Haendlovým „Alleluja“ (v Mesiáši) a není žádné pochybnosti, že Haendl sonatu tuto dobře znal. Tartiniho sonaty byly v Londýně velmi rozšířeny a Haendl přijal do svého nesmrtelného díla tento motiv.“ Pan Wasielewskij vniknul do slohu této skladby a provedl ji co do výrazu a barvitosti vřele a charakteristicky.

Z Mnichova. (Wagnerovy Nibelungy). Richard Wagner dokončil třetí část opery Nibelungů. Až bude se čtvrtou částí hotov, počne prý se v skleněném paláci k tomu účeli stavěti divadlo, které vyhoví intencím skladatelovým.

Z Vídne. (Nová opereta. — Florentinské kvartetto. — Nové dvorní divadlo. — Stipendia. — Haslinger †)

Nová operetka „Perichole“ od Jak. Offenbacha bude se provozovati v divadle na řece Vídni v polovici ledna, kdy k nám zavítá znamenité florentinské kvartetto, které zde několik zábav pro hudbu komorní uspořádá. Nové dvorní divadlo, o jehož vnitřní úpravě se velmi pilně pracuje, bude prý dne 15. května otevřeno. Na začátku lednu budou se tam odbývatí orchestrální zkoušky, aby se co do akustiky vyšetřilo nejpřiměřenější místo pro nástroje hudební. Ministr vyučování p. Dr. Hasner udělil na návrh ministeriální komise z částky 15000 zl., která je určena k stipendiím pro umělce rakouské, následujícím umělcům hudebním stipendie: Antonínu Bruckneru z horních Rakous, Stanislavu Dunieckému z Haliče, Josefu Forsteru ze Štýrska, Robertu Fuchsovi z horních Rakous, Edvardu Kremserovi z dolních Rakous, tedy 1 Slovanu a čtyřem Němcům! Číslo mluví, Dne 26. prosince zemřel zde obchodník v musikaliích, známý Karel Haslinger, byv mrtvicí raněn. Haslinger byl dobrý pianista a vydal též některé své skladby

Z Královic. (Valná hromada zpěváckého spolku.)

Zpěvácký spolek „Hvězda“ odbýval dne 28. listopadu valnou hromadu za četného účastenství členů výkonných i přispívajících. Z jednatelské zprávy vyjímám, že ku konci roku 1867 počítal spolek toliko 11 výkonných členů. Nově zvolený výbor učinil pozvání k více pánům, aby buď co výkonní neb přispívající členové k spolku přistoupili. Toto vyzvání potkalo se s dobrým výsledkem, neb se na to 9 pánů ku cvičení přihlásilo a přes 30 přispívajících bylo získáno. Díky vytrvalosti cvičitelů, p. Em. Engelhalera, Jana Engelhalera a Josefa Vírky získal spolek dobré, výdatné a pilné síly, které zaručují i na dále čilou působnost spolku. Aby se vzbudilo účastenství obecnstva k spolku, zařídil výbor měsíční zábavy, které se staly prospěšnými a hlavně ochotou pp. Vecka a Fr. Ekerta velmi zajímavými. Mimo tyto měsíční zábavy uspořádal spolek čtyři velké taneční besedy z části k dobročinnému účelu, z části na zřízení praporu, a účinkoval při studentské besedě. Kromě toho účastnil se spolek při slavnosti kladení základního kamene k národnímu divadlu v Praze, při svěcení praporu sokolského v Plzni, pěveckého praporu v Horažďovicích a při vycházce na hrad Krakovec dne 6. července t. r. Sám podnikl dva výlety a sice do Plaz a do Doubí, odbýval dvě requiem za zemřelé své členy, účinkoval u Božího hrobu na velký pátek a přihlásil se co člen pěvecké jednoty československé. Archiv spolkový čítá 151 sborů, z nichž letošního roku 39 nově zakoupeno bylo. Dle zprávy pokladníka obnášel r. 1868 veškerý příjem 145 zl. 14 kr., vydání 84 zl. 83 kr.; zbylo tedy 60 zl. 31 kr., která částka jest v záložně uložena. Při vykonané volbě starosty obdržel p. Jan Liblinský nejvíce hlasů, ostatní členové výboru byli opět voleni. Doufáme, že za jeho vedení vyplní spolek úlohu svou, totiž pěstovati zpěv národní a tím přispěti k probuzení a tužení vědomí národního a k ušlechťení života společenského. (P. Nov.)

Z Nebušic v Šárce. (Hud. produkce.) Na den sv. tří králův dne 6. ledna bude se v hostinci p. Jos. Kubra odbývat hudební zpěvní, a deklamatorní produkce. Před tím provede učitel p. V. J. Erlebach přispěním pánů ochotníků z Prahy a okolí se školní mládeží, Budečské jesličky. —n—

Kronika zpěváckých spolků.

* **Malostranský „Lumír“** odbýval dne 8. pros. hudební zábavu, v níž obezřelým řízením p. Josefa Drahorada provedeny byly sbory: Utonulá od Křížkovského — Zaplesej Čechie, chvalnou zmínkou poctěný sbor od Josefa Drahorada — Radostné cestování od Vašáka. Všechny sbory byly precizně a s náležitým výrazem předneseny. V přednosu prvního sboru jevila se poněkud u tenorů jakási ostýchavost. Skladba páně Drahoradova je slavnostní a pro silný sbor a nemine se při správném provedení účinku. V koncertu tom účinkovala sl. Rückaufova zpívající píseň od Lauba a arii od Mozarta, pak nadaný mladý houslista p. Jan Weber přednášej se skvělým výsledkem fantasií od Vieuxtempse a konečně p. Chadima jenž obecnstvo žertovnou deklamací obveselil. —r—

* **Lomnickému zpěv. spolku**, jenž užíval po šest let jméno „Bořivoj“, bylo od Semilského c. k. okresního nařízeno, že nesmí užívatí jména „Bořivoj“, poněvadž prý o něm není zmínka v stanovách.

* **Sedlčanský „Záboj“** odbýval dne 19. pros. volby své. Za předsedu opět zvolen purkmistr p. Josef Gärtner, a za ředitele p. Jan Baxa.

* **Lounský „Vlastislav“** utrpěl resignací ředitele svého p. Vacka značnou ztrátu. Jest všeobecným přáním, by nynější ředitel p. Neudörfel na cestě vytknuté pokračoval a očekává se tím spíše úspěchu, an cvičení sboru druhdy pouze řediteli příslušné, nyní zvláštnímu sbormistru je svěřeno.

* **Jindřichohradecký „Černín“** podal dne 18. prosince koncertem svým utěšeného důkazu pile své a obratnosti ředitele p. Vacka. Všechna čísla programu přijata jsou hlučným potleskem,

zvláště však uneslo precizné provedení krásné Nápravníkovy „Čtverylky z ruských národních písní“, kteráž se opakovati musela.

* **Zp. sp. „Orlice“ v Kostelci n. Orlicí** odbýval dne 26. prosince v sále panskodomském večerní zábavu. Program: 1. Divadlo: „Sedmý den před svatbou.“ — 2. Sbor: „Utonulá“ od Pavla Křížkovského. — 3. Deklamace. — 4. Hudba. — 5. Sbor: „Vše jen ku chvále“ od Jelena. — 6. Deklamace. — 7. Sbor: „Vlasti“ od A. B. Tovačovského. —

* **Poličský zpěv. sp. „Kollár“** uspořádal dne 20. prosince v divadle pěveckou, hudební a deklamatorní zábavu. Program byl následující: 1. Overtura k opeře „Zampa“ od Herolda. 2. „Povzbuzení k zpěvu,“ sb. od Hendrycha. 3. Duetto na piano pro 4 ruce. Duetto z opery „Nabuchodonosor“ od Verdiho, přednese sleč. Anna Tameleova p. s Pickem. 4. „Na vlast“ sb. od Tomáška. 5. „Štědrý večer zesnulých.“ Deklamovánka, přednese sl. Amalie Martinova. — 6. Variace pro housle E-dur s průvodem kvarteta od Beriota, přednese p. Picko. 7. „Vytrvej a nezoufej!“ Píseň s průvodem piana od Procha, přednese sl. Jindřiška Bergrova s p. Fr. Bergrem. 8. „Touha,“ sb. od Knahla. 9. „Marcia“ na piano pro 4 ruce. Duetto z opery „Nabuchodonosor“. Přednese slečna Viktorie Tameleova s p. Pickem. 10. „Vlasti“. Sbor od Tovačovského.

* **Vysocký zp. sp. „Krakonoš“** dával dne 29. pros. Illnerovu komicko-tragickou operetku „Kvas krále Vondry“.

* **Nový ředitel zpěv. spolku.** Poněvadž p. M. Klička opět se z hodnosti ředitele Klatovského zp. sp. „Šumavana“ poděkoval, zvolen byl za ředitele p. František Mates, známý tenorista, jenž už po více let na gymnasiálních a realných školách s výtečným prospěchem vyučuje.

* V **Buštěhradě** zařízen jest přičiněním p. Antonína Antoš, horlivého učitele zpěv. spolek, jehož stanovy už k potvrzení předloženy jsou.

Zprávy.

* **Seznam koncertů v listopadu a prosinci 1868.** Dne 26. listopadu 1. kvartetní zábava bratří Müllerů. — Koncert Ed. Gerstbergera na piano a harmonium. — 28. Druhá kvartetní zábava Müllerů. — 29. listop. koncert houslisty a kapelníka něm. divadla Rappoldiho. — 30. listop. Třetí kvartetní zábava Müllerů. — 1. pros. koncert na rozloučenou pianistky Gabriely Joělovy. — 2. pros. Čtvrtá kvartetní zábava Müllerů. — 4. pros. Pátá kvartetní zábava Müllerů. — 5. pros. koncert zpěv. spolku „Besedy“. — 8. pros. zábava hudební zpěv. spolku „Lumír“ na Malé Straně. — Dne 10. pros. koncert Žofínského akademie. — Dne 13. pros. matinée pro komorní hudbu pianistky slečny Marie Prokschovy. — Koncert zpěv. spolku „Hlahol“ v Praze. — 20. pros. koncert skladatele Karla Hodyce v Praze. — 23. pros. koncert jednoty hud. umělců: Krejčího mše D-moll. 25. prosince koncert Besedy, pak Hlaholu, Lumíra, Lukese a Slavoje ve prospěch jednoty k podporování chudých filosofů v česk. divadle. — Koncert divadelního orchestru ve prospěch ústavu chudých. — 26. Koncert ředitele ústavu Cöl. Müllera. — 28. pros. koncert Ed. Gerstbergra.

Vlny koncertního proudu hrnuly se v prosinci tak rychle za sebou, že je holou nemožností učiniti o všech koncertech bližší zmínku v listu našem; anto by nestačily veškeré sloupce k těm kterým úvahám. Mezi nejzajímavější koncerty náležel bez odporu koncert ve prospěch pensijního fondu professorů na konservatoři, v němž Ferd. Laub, tento velikán houslové hry, spoluúčinkoval. Přednášel Beethovenův koncert s průvodem orchestru tak duchaplně a s takým uměleckým nadšením, že veškeré posluchače hluboce dojal a uchvátil; škoda jen, že řídil orchestr místo pana prof. Benevice, jemuž dle stanov řízení průvodu přísluší, říditel p. Josef Krejčí, který ustavičně s orchestrem pokulhával a rušil dojem genialní hry F. Lauba, jenž nápotom zbudil svým mistrným přednesem Ernstovy elegie a svého polonézu při delikatním p. Kavanově průvodu bouřlivou, nekonečnou

pochvalu. V žalmu 115 od J. Krejčího slyšeli jsme pěkný sopran žákyně sl. Rubínovy a zvučný, zvonkovitý a objemný alt sl. Spottovy, které chvalně svůj úkol rozřešily. Poslední číslo koncertu byla zajímavá ouvertura k české opeře „Břetislav a Jitka“ od slovutného A. V. Ambrose. Řekneme-li, že je ouvertura ta ve všech svých částech průzračná, důmyslně zosnována, že vyniká ušlechtilými motivy, obratnou instrumentací a bujným vzletem: máme za to, že jsme podali nejstručnější trest všech předností této zdařilé práce. Netřeba podotýkat, že se dílo paně Ambrosovo potkalo se skvělým úspěchem. — *Koncert jednoty hudebních umělců pražských*, v němž Hlahol, Beseda, orkesty obou divadel, žáci konservatoria a jiní diletanti účinkovali, obsahoval Krejčího velkou mši D-moll místo obyčejného oratoria. Nedá se upřít, že mše p. Krejčího svědčí o důmyslnosti a vzletu hudebním; avšak postrádá úplně rázu církevní hudby; v kyrie udělal skladatel na Tvůrce, jež má o slitování prositi, docela útok s kontrabassy a plechovými nástroji, chtěje z něho vynutit slitování. Provedení bylo řízením skladatelským slušné; přednos sl. z Ehrenbergů, p. Lukese a p. Palečka výtečný. Sl. Špottova provedla nesnadnou úlohu svou s úspěchem. — *Koncert ve prospěch chudých filosofů*, jež se v českém divadle odbýval, došel obezřelým řízením p. Ferd. Hellera skvělého výsledku. Pět spolků pražských: Beseda, Hlahol, Slavoj, Lumír a Lukes přednesli Hniličkův cenou poctěný sbor „Osvobození Evropy“ s průvodem plechových nástrojů, zdařilý Smetanův sbor „Tři jezdci“ a efektní hrdinský sbor srbský „U boj“ od Zajíce velmi precísně a s náležitými odličnostmi, tak že veškeré přednosti těchto sborů na jevo přišly. Smetanovy vznešení „Jezdci“ museli na všestranné přání svou jízdu opakovati. Paní Miková a pan Paleček zapěli s vřelým citem písně Schubertovy; p. Smetana přednesl na piano Haendlovy variace E-dur a Chopinovo nocturno G-dur vzletupně a byv hlučně vyvolán, přidal ještě svou poetickou polku. Pan Förster hrál na harmonium píseň Schubertovu a gavottu, a konečně Müllerovo duetto pro harmonium a cello s p. Hegenbartem, v němž poslední mnohým vrzavým tónem celistvý dojem porušil. Hudebníci dechových nástrojů, kteří v prvním sboru účinkovali, nemohou si vzít výsadu na precísnost. — b —

* *Pan Dr. Aug. V. Ambros*, duchaplný spisovatel hudební, bude mít v místnostech sálu Žofinského v 1. poschodí přednášky o vývinu hudebního dramatu (oper) od jeho vzniku v r. 1600 až k nejnovější reformě Richardem Wagnerem. První přednáška bude dne 4. ledna, pak dne 7, 11, 14, 18, 21, 29. ledna a 5. února. Provozování hudebních kusů co dokladů uslyšíme dne 11. února. Upozorňujeme všechny hudebníky a přátelé hudby na velezajímavé přednášky, jež budou vždy od 5—6 hod.

* *Z pražské konservatoře*. Pan *Frant. Hegenbart*, prof. cella na zdejší konservatoriu, jež si za svého čtyřletého působení na tom kterém ústavě nezískal ani co učitel ani co virtuos (sic!) žádných zásluh, obdržel na návrh řed. p. Jos. Krejčího 300 zl. ročního přídatku. Co by as poměrně dle toho museli dostat velezasloužilí a co učitelové věhlasní prof. p. *Julius Pisařovic* a p. *Josef Hrabě*, kteří více než pětadvacet let ústavu tomu za pravý pakatel své síly věnují? Šestkrát tolik, bude se tak mnohý domnívati. Chyba lávky; *nedostali ničeho*. Není nad protekci a spravedlnost! — r —

* *Pan Z. Skuherský*, ředitel varhanické školy, jmenován jest dirigentem hudby v dvorní kapli a komorním hudebníkem J. M. císaře Ferdinanda, kteréžto místo dříve Jan Škroup zastával. Následkem toho uprázdni se beze vší pochyby *chorregentské místo u sv. Haštala*, jež p. Skuherský před nedávem byl obdržel a na něž má největší a spravedlivé nároky chvalně známý varhaník p. Jos. Cajner, jež spravuje svědomitě už 10 let varhanické místo při městském patronatu s ročním služným 120 zl. Uvidíme, zdali p. Cajner při varhanictví nesešediví!

* *Pomník Bedř. Kittlovi*. Jednota k zvelebení hudební-

ho umění v Čechách zamýšlí, jak se dovídáme, zříditi pomník bývalému řediteli konservatoria B. Kittlovi, jež loňského roku v Lišni (v Poznaňsku) zemřel.

* *Pan Karel Šebor*, skladatel „Templářů — Drahomíry — Husitské nevěsty“, vrátil se ze svých cest po Německu, Belgii a Francii tyto dni opět do Prahy.

* *Pátý svazek národních písní*, ozdobený podobiznami Jaromíra Erbena a Martinovského, duchaplného harmonisatora písní těch, vyjde tohoto roku nákladem *Jana Schindlera* v Praze. Nový svazek ten bude obsahovat as 100 písní s průvodem piana. Vydání bude krásné a v každém ohledu důstojné.

* *Pan Karel Kejklíček*, býv. kapelník vojenský 6. kyrynského pluku, stal se ředitelem kůru v Heřmanově Městci.

* *Pan Janák*, druhý chorregent v Berouně, zvolen jest za ředitele kůru v Rakovníku.

* *Pan Nešvera*, učitel v Hořovicích, jmenován jest ředitelem kůru v Berouně, o kteréžto místo se v celku čtvero kompetentů ucházelo.

* *Sl. Jaroslava Blahutova*, pianistka a žákyně V. Starého, obdržela místo učitelky hudby u hraběnky Cziszewské do ruského Polska, kamž se před nedávem odebrala.

* *Pan Lábor*, nevidomý pianista český, účinkoval dne 20. pros. v 4. koncertě hudební jednoty Brněnské a zbudil svou krásnou hrou nemalého podivení. Přednášelt Beethovenův třetí koncert, Chopinovo nocturno G-moll, Taubertovo impromptu Es-dur. Jeho hra byla promyšlená, cituplná a tón jeho vynikal více nežností nežli silou.

* *Slečna Vizjakova*, Horvátka, dochází v Bukarešti, kde je co primadonna u opery italské engažována, báječné oblíby. Při provozování „Fausta“ sypal se na ni v pravém smyslu slova déšť květín, neboť obdržela — 300 kyték. Mimo to věnovali jí členové orchestru nádhernou korunu z květín, ozdobenou bohatou stužkou. Slečna Vizjakova a znamenitý pěvec Prudenza jsou ozdobou Bukareštského divadla.

* *Pan Fr. Steger* (Stazič) je nyní hejčkaným miláčkem obecenstva v Barceloně, kdež na divadle „Licco“ vystupuje. Časopis „El Correo de Teatros“ praví o něm, co o Raulu, a sleč. Giovannoni-Zacchi, že byli oba v opeře „Hugenotti“ proslavenými hrdinami téhož večera, vyvolavše zcela nových a neobvyklých chvalořečí v Barceloně. Duetto ve 4. aktu přednesli oba umělci tak velkolepě, že uchvátili ním k nadšení obecenstvo, které je po ukončení čtyřikrát vyvolalo.

* *Pan Podhorský*, nyní oblíbený člen opery v Celovci, nabývá vždy větší a větší přízně u tamějšího obecenstva. Co „Rigoletto“ byl p. Podhorský dle Klgf. Ztg. v každém ohledu výborný, a co „Lazebník“ (4. pros.) byl vyznamenán bouřlivým potleskem a častým vyvoláním. Jak známo je p. Podhorský syn naší zasloužilé pěvkyně pí. Kateřiny Podhorské a také co komponista znám.

* *Uprázdňená místa hudebnická*. Místo klarinetisty u orchestru v Basileji (ve Švýcarsku) s ročním platem 110—120 franků (44—48 zl. stř.) je uprázdňeno. Dlužno se obrátit s ním. žádostí k Dr. Burkhardtovi v Baselu. — Místo správce varhanářské dílny se stravou a bytem, 200 tolarů ročně, bez stravy a bytu 400 tolarů. Přihlášky v německé řeči pod šifrou K. E. 198 zasílány buďtež expedici časopisu „Kölnische Zeitung“ v Kolíně nad Rýnem (Köln). — U divadelního orchestru v Crefeldu uprázdňena jsou místa 2 prvních houslistů, 1 druhého houslisty, 1 violisty, 1 cellisty, 1 kontrabassisty, 1 flétisty, 2 klarinetistů, 1 fagotisty, 2 kornistů, 2 trumpetistů, 1 trombone basso. Měsíční plat 20—24 tolarů a 1 benefice pro orchestr. Kompetenti nechť se obrátějí v něm. dopisu ke kapelníku Uniko Köhlerovi v Crefeldu.

Listárna. Slečně M. N. v Kr. H. Račte se obrátit k divadelním agentům, buď Sachseovi do Vídně, neb Rödrovi v Berlíně. — Pa. Č. v J. Díky. — Panu J. L. v Z. „Zvířecí kvartetto“ pro žertovnou besedu obdržíte u Fr. Boučka v Praze číslo 290—1. — Pu. L. v B. Až příště!